

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului:		Prețul inserțiunilor:	Correspondențele sînt a se adresa redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.		Pentru publicațiunile oficîose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacã conțin pînã la 150 cuvinte 3 fl., pînã la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	„FÓIA DIECESANĂ“;
„ România și străinătate pe an . . . 14 franci	pe $\frac{1}{3}$ an . . . 50 „		erã banii de prenumerațiune și inserțiuni la
„ „ „ „ „ pe $\frac{1}{3}$ an 7 „			Tipografia diecesanã în Caransebeș.

Nr. 144 sc. ex 1890.

Cãtrã toți învătăorii și cãtrã toate Comitetele parohiale!

Înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și de învățămîntul public cu intimatul din 20 Ianuarie a. c. Nr. 3245. ne împãrtășește c'a esmis ordinãciune cãtrã toate inspectoratele școlare regesci, în privința adunãrii datelor necesarii pentru fondul regnicolaru de pensiuni pe seama învătăorilor; care date învătăorii și comunele bisericesci au sã le trimitã la respectivul inspectorat școlariu negreșit pînã în 8/20 Faur a. c.

Deși învătăorii și comunele bisericesci au capetat aceastã ordinãciune dela respectivul inspectorat școlar regesc: totuși prin aceastã li-se impune de nou, ca cu toatã acurateța și consciințiositatea sã scrie datele recerute în rubricile conspectulu prim, carele apoi sã-l trimitã earăși inspectorulu școlar regesc negreșit pînã în 8/20 Faur a. c.

Caransebeș în 29 Ianuarie 1890.

Episcopul diecesan
Nicolae Popea m. p.

Nr. șc. 646. ex 1889.

Cãtrã O. O. Oficii protopresviterale!

Înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și de învățămîntul public cu intimatul din 21. Noemvrie a. c. Nr. 33232. ne împãrtășește, cã în timpul din urmã a făcut esperința, cã în unele școale romãnesci, în loc de cărțile didactice, de colecțiunile de cãntãri și de chartele geografice aprobate de autoritãțile competente, — învătăorii dicteazã școlarilor notițe și folosesc în școalã charte geografice desemnate de ei însuși.

În urmarea aceasta de nou se îndetoreazã toți învătăorii și toate învătăoarele dela școalele noastre confesionale gr. or. din întreaga diecesã, de a se ținea strîns de ordinãciunea consistorialã din 16/28. Noemvrie 1888. Nr. șc. 637. prin care sînt prescise cãrțile și requisitele de școalã.

Afarã de cãrțile și de chartele geografice cuprinse în numita ordinãciune, nu este ertat a se întrebuinta în școalã alte cãrți nici alte charte geografice.

Prin urmare, sub pedeapsa provẽzută în art. d. I. XXVIII. din 1876. (§. 7. p. 5.) și XXX. din 1883. §. 49. este oprit, în loc de cãrțile aprobate de Consistoriu, a se folosi manuscripte și a se dicta pruncilor notițe din ele; de a se întrebuinta în școalã charte geografice desemnate cu mãna, sau peste tot alte charte decãt cele cuprinse în sus numita ordinãciune.

Ordinãciunea de fațã On. Oficii protopresviterale o vor inmanua pelãngã revers, fiecãru învătăorii și fiecãrei învătăoare din tractul lor — spre strictã observare. Earã reversele le vor trimite încoaci cãt mai curẽnd.

Caransebeș, din ședința consistorialã a senatulu școlariu, ținută în 28. Decemvrie 1889.

Episcopul diecesan
Nicolae Popea m. p.

Buna cuvîntã ori frumseța casei tale?

Sãntul Sinod din Romãnia se ntrunesc totdeauna primãvara și toamna. El constã din 16. membri și anume din: Mitropolitul Primat, din Mitropolitul Moldovii, apoi din 6. Episcopi și din 8. Archierei. Sãntul Sinod este în numãr cãnd sînt presentii 12. membri.

În sesiunea de astă toamnă întră alte obiecte S. Sinod a pertractat traducerea Archieraticonului, o carte tradusă în românesce din originalul elinesc, carea cuprinde rânduețile următoare:

1. Chirotesia Citețului și a Cântărețului.
2. „ Ipodiaconului (sub-diaconul).
3. Chirotonia Diaconului.
4. „ „ Presviterului.
5. „ „ Episcopului.
6. „ „ Episcopului cu oare-care espunere mai pe larg de cele ce urmează.
7. Chirotonia Episcopului făcută de P. S. Mitropolit al Nissei D. Mitrofan.
8. Chirotonia Archiereului locotenent de Episcop în regatul României.
9. Chirotesia Confesorului.
10. „ Archidiaconului, Sachelariului, mare-lui Econom, Protoiereului, Protosinghelului, Archimandritului și economului mănăstirei.
11. Chirotesia Starețului și a Egumenului.

Acest op. a fost tradus de o comisiune constătătoare din I. P. S. Mitropolit Primat și din P. P. S. S. Episcopi: al Râmnicului și al Dunării de jos.

Comisiunea incredințată cu traducerea s'a înțeles întru toate afară de 17. cuvinte, în privința cărora maiortatea comisiunii (Mitropolitul Primat și Episcopul Râmnicului) era de o parere și minoritatea (Episcopul Dunării de jos) de alta.

Întră aceste 17. cuvinte controversate este și cuvântul elinesc *euprepeia*, carele corespunde cuvântului evreesc *hadar*.

Maiortatea comisiunii a tradus *euprepeia* românesce cu *buna cuvîntă*, pecând minoritatea a propus *înfrumusețare*, *frumuseță*.

În ședința Sântului Sinod din 14. Noemvrie 1889. la care au participat 15. P. P. S. S. membri, asupra acestui termen s'a discutat mai mult decât asupra celorlalte. P. S. Episcop Partenie al Dunării de jos a susținut cu toată tăria traducerea în românesce cu cuvântul *frumuseță*; cu toate acestea maiortatea Sântului Sinod a primit traducerea cu „*buna cuvîntă*“.

Și aceasta este la ce vrem noi să reflectăm.

Cuvântul elinesc *euprepeia*, ca corespunzătoriu cuvântului evreesc *hadar*, afară de alte locuri ale S. Scripturii, îl aflăm

- 1., în Psalmul 103. 2.
- 2., „ Plângerile lui Ieremia, I. 6.
- 3., „ Ezechiel, 16. 14.
- 4., „ Epistola lui Iacob I. 11.

În aceste locuri aflăm cuvântul *euprepeia* tradus în următorul mod:

În Psalmul 103. 2.

- 1., în Biblia tipărită în Bucuresci la a 7196=1688 cu *mare cuvîntă*.
- 2., în Biblia tradusă de Clain din Blaj a. 1795. cu *mare podoabă*.

3., în Biblia din Petersburg din 1819. cu *mare podoabă*.

4., în Biblia din Buzeu din 1854. cu *mare podoabă*.

5., în Biblia edată de Soțietata biblică, Pesta 1873. cu *strălucire*.

6., în traducerea franceză din Bruxela 1855. cu *gloire*.

7., în traducerea italiană din Londra 1864. cu *magnificenza*.

În plângerile lui Ieremia I. 6. cuvântul *euprepeia* este tradus în biblia de sub:

1. 2. 3. și 4. cu *podoabă*.

5. cu *mărire*,

6. „ *beau* (frumos),

7. „ *gloria*.

În Exechiel 16. 14. în biblia de sub:

1. cu *frumusețe*,

2. 3. și 4. cu *frumuseță*,

5. cu *podoabe*,

6. „ *beauté* (frumuseță),

7. „ *gloria*.

În Epistola lui Iacob I. 11. sub:

1. cu *bună cuvîntă*,

2. și 3. cu *frumuseță*,

4. cu *frumusețe*,

5. „ *frumuseță*,

6. „ *beauté*,

7. „ *bellezza* (frumuseță)

Afară de rugăciunea Archiereului, când chirotesesce pe ipodiacon, mai aflăm *euprepeian tou oikou sou* în rugăciunea amvonului, care cuvinte sânt traduse cu: *podoaba casei tale*.

Bretschneider în „Lexicon manuale gæco-latinum in libros Novi Testamenti“ traduce *euprepeia* cu: *decor, splendor, dignitas, formositas*.

Schirlitz în „Griechisch-Deutsches Wörterbuch zum Neuen Testamente“ traduce *euprepeia* cu: *Anstand; Schönheit, meistens rücksichtlich des Aeussern*.

În importantul op. „Bibliothek der Kirchenväter în traducerea sântelor liturgii ale Sântilor Ioan Gură de aur și Vasile cel Mare, în rugăciunea amvonului cuvintele: *euprepeian tou oikou sou*, se traduc cu: *Die Zierde meines Hauses*.

Gesenius, epochalul ebraist în dicționarul ebraic chaldaic, cuvântul *hadar*, care în toate locurile mai sus citate este redat în „Septuaginta“ cu *euprepeia*, îl traduce cu: *Schmuck, Pracht, Majestät, Höheit, Ehre*.

În fine, în comentariile Psalmilor, făcute de cei mai renumiți exegeți moderni, cuvântul *hadar* (*euprepeia*) este redat în psalmul 103. 2 prin:

1. *Herrlichkeit*, de Hengstenberg 1852 și de Ewald, 1866.

2. *Glorie*, de Delitzsch 1883.

3. *Pracht*, de Hitzig 1865 și de Hupfeld 1888.

4. Splendeur, de Reuss, in „Le Psautier“ Paris 1879.

Din cele espuse pân'aci ni se pare că totuși cuvântul *frumuseță* sau *frumșetă*, ar fi mai corespunzătoriu de a exprima cuvântul *euprepeia*, carele își are originea în Sânta Scriptură atât a Testamentului Vechiu cât și a Testamentului Nou, deunde, și cu deosebire din Psalmi și din Profeți, își au motivele lor mai toate rugăciunile noastre bisericesci; apoi toate prochimenele, antifoanele, cuminecariile ș. a.

Cine scie de nu învingea traducerea *frumuseța*, dacă P. S. Episcop al Dunării de jos ar mai fi putut aduce încă un argument, luat din praxa bisericii noastre din Bănat.

La noi, adecă în Bănatul Timișian, de mult este introdus în rugăciunea amvonului cuvântul *frumșetă* în loc de *podoabă*.

Mi aduc bine aminte decând eram încă la școală în locul nasterii în Sintesci (protopresviteratul Făgetului) nainte de anul 1848. parochul nostru *Partenie Gruescu*, în rugăciunea amvonului totdeauna zicea „*frumșetă* casei tale“.

La noi în Bănat rar se mai aude ici coala „*podoaba* casei tale,“ ci toți preoții din propriul indemn și încă pecând erau sub presiunea sârbească, oareșcum din bunul lor simț au introdus în această rugăciune cuvântul *frumșetă* în loc de *podoabă*. Și cu greu va străbate aici terminul *buna cuvântă* în loc de *frumșetă* după o praxă de 40 de ani și mai bine, și încă cu atât mai greu, fiind-că aici nu este vorba de a scoate un cuvânt slavon spre a-l înlocui cu altul românesc, ci de a scoate un cuvânt curat românesc bine potrivit, carele s'a săpat adânc în inimile Românilor.

În Bănat Români, înpinși de o firească resistință în contra asupririi ierarhiei sârbești, au scos mai multe cuvinte slavoane din rugăciunile bisericesci și le-au înlocuit cu cuvinte curat românești; așa d. e. în Bănat nici într'o biserică românească nu se mai aude cuvântul *slavă*, ci numai *mărire*, ș. a.

luon.

Studiu asupra abaterilor gramaticale în dialectul țeranilor români din Sălagiu.

(Fine.)

VIII. *Adverbiile, prepozițiunile și conjuncțiunile.* Drept particularități adverbiale în dialectul sălagian însemnăm în locul adverbului local și temporal *unde*, pentru care cei vechi și Macedonenii au pe *iuo* și *io*, în o mare parte a Sălagiului, îndeosebi în preajma Șimleului, se folosește *inde*, *inghe*; tot *inde* se folosește în acele părți în toate compozițiunile lui *unde*, spr. pld. *orinde*, ba se aude și *orindere* pentru ori-unde. Pentru adverbul afirmativ *ie* se

obicinuesce è. Adverbul de mod *așa*, *așa-și-așa* se usitează cu predilecție având la fine *e* în loc de *a*, spr. pld. *așe*; ear' compusul *așa-și-așa* scurtat: *șe-și-șe*. În loc de prepoziția *pentru* se folosește forma muată *pêntu*; în loc de *spre* ce exprimă scopul se folosește earăși forma efeminată *spe*; ear' în loc de *pentru-ca* și *ca*, amândouă conjuncțiunile cu menirea de a pune în vedere scopul se usitează adverbiile ce exprimă cauza, adecă: *pêntu-că* (pentru-că și *că*). Construcții alcătuite cu *că*, cu menirea de a exprima scop și nu causă, întâlnim și în psaltirea Scheiană (ediț. Bianu pag. 40), astfelu cetim: „*că* se nu grăească rostul mieu lucrul omerescu“. În loc de adverbul local *încoace*, întocmai ca în Marmăția, se aude foarte adese *încoa*; pentru *altundeva* se usitează *aiingherea*. În loc de adverbul modal *în ce chip*, *în ce mod* se usitează aproape exclusiv *în ce formă* și *în ce modru*. Pentru adverbiile, prepozițiunile și alocuțiunile adverbiale *precum*, *colo*, *cătră*, *pre*, *prin*, *incătrău*, *decât*, *preste*, *cum se nu*, se folosește forma efeminată a acelora: *păcum*, *cûlo*, *cătă*, *pê*, *pîn*, *incătro*, *ghecă*, *pêstê* și *cum și nu*; pe și în loc de *șe* îl întâlnim și în scrierile vechi, mai ales în cele de proveniență din Moldova; pentru adverbul temporal *estimp* se aude *iestim*. Din adaugerea prepozițiunii *de*, premerse de *cu*, înainte de adiective în dialectul din Sălagiu e foarte caracteristic și adese-ori se formează adverb modal, spr. pld. în o colindă: (din colecția mea inedită.)

„Sufă vântu ghin senin
„Și leagănă cu ghe lin;
„Sufă vântu ghi pê vale
„Și leagănă cu ghe tare“.

Pentru *acum*, *acuși* și vechiul *acmu* dialectul din Sălagiu nu cunoasce decât pe *amu* și *amuși*; ear' în „Magnum Etimologicum“ pag. 1098, tom, I., se zice greșit, că în Sălagiu s'ar obicinuî *acmu*. Domnul G. I. Popescu a împărtășit aceasta domnului B. P. Hajdeu, însă a indus în eroare pe marele autor. Pentru adverbul *câtinel* în Sălagiu se folosește *chătîngan*, pentru *înadîns*, *cu deadînsul* aproape exclusiv se usitează: *înaghin* și *cu ghe-aghin*. Și la adverbe s'a păstrat în dialectul din Sălagiu o formă foarte veche ne mai usitată astăzi în graiul literar; *ace*, care corespunde pe deplin latinescului *ad-quis*? Adverbul *mnîjînog*, *mnîjînău*, necunoscut în ținuturile locuite de Români în afară de Sălagiu, exprimă posibilitatea și se poate reproduce prin: *cam*, *se poate*, *mai-că*, *mai a bună-seamă*; el nu e altceva decât o compozițiune din pronumele *mi* și substantivul *jînău* = *îndoeală*, suspiciune, care substantiv se află înregistrat și în „Glosarul“ de A. T. Laurian și I. C. Massim, pag. 335, unde înse foarte fără temei se pune întrebarea: „se nu fia ôre cumu-va una corupțiune din francezul *gener*?“ când nu este altceva decât ungurescul *gyanu*. Adiectivele *jib* și *pogan* se folosește și pentru a exprima modul;

înb pentru foarte, tare; pogan tot în acelaș sens. Următoarele adverbe, toate de proveniență ungurească, *talaghîn, cu talaghîn, măgan, șohan, șohanîită, sêmbè, crestut, altâl*, sînt foarte obicinuite în dialectul țeranilor români din Sêlagiu pentru a semnala ce exprimă cuvintele: *propriu dis, cu sigur, abundăscamă; de sine; nici-când, nici-odată; oblu în ochi, față în față; curmeziș; preste*. Tot aci înșirăm adverbiile modale: *de a lor în plor pentru înzadar, fără cap, și de-a hala obghială și halacilala* pentru în mod de jos de-a vîntură țeara.

IX. Prepozițiune neusitată în graiul literar și în graiul viu al Românilor din alte ținuturi, în dialectul sêlagian este prepozițiunea *petri, pedri*, ambele au acelaș sens, ținînd locul cuvintelor: *față în față, tocmai în față, înainte de cineva sau ceva*; — toate celelalte prepozițiuni sînt cele usitate pretutindenea de Români, și deacă poate fi vorba de ceva deosebire, ea este numai fonetică. Astfelu în Șimleu și giur pentru *de se aude dă, dîn pentru din; ghi pentru de; pè, spe, ghi-pè, pèn, pèntu-ce, pèstè, cătă*, pentru *pe, pre, spre, depe, prin, pentru-ce, preste, cătră*, — sînt usitate în cea mai mare parte a Sêlagiului.

În dialectul din Sêlagiu întîlnim la conjuncțiuni câteva particularități drept mai mult rezultate ale legilor fonetice ce caracterizează dialectul sêlagian, nu lipsite de ori-ce interes. Astfelu este conjuncțiunea causală *căși* pentru *căci*; *ghip-ce* pentru *de ce*, care în psaltirea Scheiană, în psaltirea lui Coresi și alte scrieri vechi ocură sub forma *derep-ce*, spr. pld. în psaltirea lui Coresi cetim „*derep-ce iubiți deșertă*“ pag. 7. ed. Hajdeu; — *păcum* pentru *precum*, consecutivul *deși* pentru *deci*, *ce* pentru *ci*, întocmai ca în scrierile vechi, spre pildă în „Tetraevangheliul din Brașov“ cetim „*ce vrea furis sè o lase ea*“ (după „Analecte“ de Cipariu, pag. 1.); corectivul *meghiș* pentru *totuși*; *numa* pentru *numai*; și pentru *se*, obicinit și în scrierile vechi; *o și or* pentru *ori*; *magă* pentru *deși*; *ghingă* = de lângă; *hăpt* moldovenescul *hăt, togma*; *batâr* = cel puțin; *bar* = dacă! — *ău* = oare.

XI. Interjecțiuni se numesc unele părți ale cuvîntării, care abia că sînt în legătură cu celelalte părți de frunte; au menirea a pune în vedere simțirile și emoțiunile mai puternice ce agitează interiorul omenesc. În graiul țeranilor români din Sêlagiu se obicinuiesc unele interjecțiuni necunoscute sau abia folosite prin alte locuri. Astfelu sînt: *dale-lele-moare!* = aolen mămuca! *zo!* = zeu! *ropiș, romiș* = la fugă, ie-te după el!; *nîitalai* = eată-l mîi! *coa!* = caută! *alău!* = la fugă! înainte! *tuluaiu!* = vai! *chi!* afară! ie-te, cară-te! *cutiu!* = cuvînt cu care se alungă viteii dela vaci; *rică-rică!* = astfelu sè chiamă rațele; *libă-libă!* = astfelu se chiamă găsecele, *olou!* = cuvînt cu care se strigă după câni, când îi alungă țeranii (com. Nadiș. distr. Eehului Sêlagiu).

XI. Sub acest punct ar urma sè grăesc ceva și despre topica și frazeologia dialectului sêlagian; observ că ici-colo întîlnesci câte o frasă cu miros unguresc; auzi rostindu-se câte-o propozițiune cu topică neobicinuită în graiul neaoș românesc; cu toate aceste nu poate fi vorba de corumperea spiritului românesc în cuvîntare, căci abaterile sînt așa de rari, încât nici cu cea mai mare sirguintă și bătaie de cap nu pot fi cuprinse sub anumite reguli stabile. Cu mult mai adese-orî întîmpină omul o sêracie oare-care în frazele plastice și atât de frumoase ce caracterizează limba curat românească, dintre care Jarnik, cunoscutul filo-român și învățat a adunat o frumoasă colecție pentru lumea străină.

(După „Trib.“)

Vasilie Vaida.

Comloșul-Mare, în 1. Faur 1890.

Marți seara a fost aici concert, deci voesc a-ți descrie în puține cuvinte petrecerea.

Concertul conform programei s'a ținut în sala de joc „Concordia“, proprietate a comunei bisericesci. Momentul în care a apărut, după tragerea cortinei, membrii corului pe scenă, au fost înpunătoriu, ținuta și fisonomia — ce caracterizează atât în ce privește robustitatea, cât și esteriorul plăcut al Comloșenilor, — a fost preste tot cuceritoare de inimă și surprinzătoare preste toată așteptarea. Toate piesele au fost executate cu multă pricepere, armonie și tact. Au surprins deosebit frumuseța compoziției „Creanga ruptă“ productul tinerului compozitor, Ioan Vidu.

Daună că-i atât de scurtă.

Culmea succeselor au ajuns-o reuniunea prin piesa „Hora Dobrugei“, care a fost executată cu toată precisiunea.

După concert au urmat apoi jocul, carele au durat cu multă însuflețire până la ziua albă.

În general Români din loc au fost bine reprezentați deși unii din intelegință au lipsit, au fost apoi bine reprezentate comunele: Nerău, Pesac, Checia, Vâlcani, Kis-Orosz și Chichinda, deosebit învățătorimea a fost bine reprezentată.

Dintre onorațorii au fost cu Doamnele: M. O. D. Protop. Miulescu, parochul G. Balan, notariul I. Suci, medicii locali Dr. Schiller și Richtmann, apoi Schlesinger, Stamboli, Lupu ingineriu s. a. Dintre învățători, afară de corpul didactic din loc. P. Baran din Nerău, E. Bujor din Pesac, I. Barbulescu din Checia, Văcărescu din Kis-Orosz, Buneiu și Papp din Vâlcani.

Resultatul material la cassă a fost 125 fl. Cel moral e necontestaver.

Notăm în fine cu plăcere, că acest cor după ce a amortit în o pasivitate mai bine de un an și jumătate, a renviat la stăruințele M. O. D. Protopop Miulescu, carele e și președintele corului.

Daună ca și aici sânt de aceia, cari pun pedeci pro-gresării acestei comuni opidane, carea atât în cele mate-riale, cât și în cele spirituale, este fala și mândria Româ-nilor bănățeni. A.

Varietăți.

Dela curte. Doliul de curte pentru archiducele *Rudolf* a fost prolongit cu 6 săptămâni. Joi seara a sosit curtea în Budapesta. În 10. Februarie a. c. s'au dat audiențe generale.

Parastasul de un an de zile al fericitului în Dom-nul Episcopului *Ioan Popasu*, se va ținea în Caransebeș, locul reședinței episcopesci, Luni în 5. Fevruarie a. c. la 10 oare antemeridiane în biserică de sus cu hramul sân-tului *Ioan Botezătorul*.

Cununia archiducesei Maria Valeria. Precum confirmă și scirile mai noane, cununia va avea loc la 18 August a. c. în Ischl. Maj. Sa împărăteasa-regina pregă-tesce cu mare zel lucrurile pentru cununie. Acestea se vor procura partea cea mai mare din Viena și Budapesta. Tinera păreche va petrece lunile de miere în castelul din Lainz, în care la primăvară se vor termina toate lucrările. Maj. Sa monarchul a cumpărat cu ocaziunea ultimei es-pozițiunii artistice mai multe tablouri frumoase pe seama ficef. Afară de aceasta a mai comandat un piano minunat. Toate aceste lucruri vor fi așezate în castelul din Lainz.

Viitoriul patriarh sêrbesc. Pe toate terenele și în toate direcțiunile s'au început mișcările și agitațiunile pentru alegerea patriarhului sêrbesc. O foaie vienesă, a primit scirea, că toți amicii grupați în jurul ziuariului „Zastava“ au ținut la 9 l. c. în Neoplanta o conferință spre a candida din nou pentru scaunul patriarhal pe episcopul de Buda, *Stoicovicu*, care e trecut de 80 de ani și de două ori i-a fost respinsă aprobarea. La cas când din nou s'ar respinge, aderenții ziuariului „Zastava“ vor repăși din congres spre a zădărnici ori ce altă alegere. Până acum sânt cunoscuți următorii candidați afară de episcopul de Buda: *George Brancovicu* de Timișoara, *Basilian Petrovicu* de Bacica, *Nectariu Dimitrievic* de Vêrșet și *Teofan Zivovicu* de Carlstadt.

Sciri personale. *Marta Diaconovicu*, absolventă de pedagogie din Caransebeș, este substituită de învăț-toare la școala noastră din *Ghilad*, în locul învățătoarei *Emilia Rațiu*, carea s'a strămutat în asemenea calitate la școala din *Petrovoșelo*. — *Iuliu Iacobescu* este ales și în-tărit de învățătoriu la școla din *Ghertenis* în protopresvi-teratul *Vêrșetului*. — *Ioan Cismaș* este ales și întărit de învățătoriu la școala din *Margine* cu filia *Zoran* în ppi-teratul *Făgetului*.

Reuniunea „Crucea Roșie“ din Caransebeș, va avangia în favoarea fondului seu la 16/8 Februarie a. c. în sala otelului „Pomul verde“ o *Petrecere de joc costumată în legătură cu tombolă*. Întrarea de persoană 1 fl. ear de familie 2 fl. Începutul la 8 oare seara. Oferte

benevole de obiecte pentru tombolă se primesc cu mulță-mită în cancelaria direcțiunii școalei civile din loc.

Pentru balul român din Viena au mai încurs încă următoarele dedicațiuni: 1. Tudor cav. de Flondor „din depărtare“ vals. 2. Caras „Flori de primăvară“ vals. 3. I. Perna „Hora Dâmboviței“. Comitetul exprimă tutu-ror Dlor compositori și pe calea aceasta sincera mulță-mită pentru simțul românesc și simpatia, ce au manifes-tat-o față de aceasta întreprindere filantropică.

Învățământul intuitiv, în folosul elevilor normalisti (pedagogi) a învățătorilor, institutorilor și altor bărbați de școală, de *V. Gr. Borgovan*, profesor de pedagogie la școala normală de institutori în București. 1889. Ediția II. Prețul 1 fl. 80 cr. v. a.

Concert. În comuna Broscești, prin stăruința ono-raților Preoți: *Ioachim Mașgiuca*, *Ioan Juica* și *Isac Ian-covicu* apoi a președintelui *Moise Mangiuca* și a tuturor celorlalți membri ai comitetului parochial, s'a înființat chor vocal din tineri agronomi, cari au fost instruați de D. dirigent *Iosif Panțu* din *Mercina*, atât de bine, încât acest cor este în stare de a eseuta toate cântările S. Liturgii și de a se arangia și concerte precum s'a întem-plat în 28. Ianuarie a. c. când s'a dat un concert cu următorul program: 1. *Motto*, cor de bărbați. 2. *Coroana Moldovii*, cor de bărbați. 3. *Sergentul Florea rănit*, poesie declamată de *Avram Goioane*. 4. *Corul vênătorilor*, cor de bărb. 5. *Eram pe vêrf de munte*, cor. de bărb. 6. *Dorul*, sopran solo cântat de *Dșoara Ana Bunda*. 7. Un dialog, de *Vasile Alisandri*, esec. de *Dșoara Ana Bunda* și de tenoristul *Ioan Ciocu*. 8. *Nu me uita*, cor de bărb. 9. *Jurământul de amor*, poesie declamată de *Dșoara Ma-ria Voina* și de tenoristul *Av. Goioane*. 10. *Hora Sinaii*, de *C. G. Porumbescu*, cor. 11. *Doi ochi*, sopran solo, cântat de *Dșoara Silvia Boghia*. 12. Un dialog, esec. de *Dșoara Silv. Boghia* și de *Ioan Veselin*. 13. *Ziua trium-tală*, de *W. Humpl*, cor. La acest concert, carele a suces spre mulțămirea generală, au participat foarte mulți oaspeți din loc și din pregiur. S. B. comerciant.

Mulțămită publică. Subscriși în numele întregului popor gr. or. român din *Borloveni-Vechi*, pe această cale aducem cea mai adêncă mulțămire domnului *Teodor Cri-stoiu*, comerciant și epitrop din *Bozovicu* și surorii se-le domnișoarei *Ana Cristoiu*, cari au casa lor proprie și filie de negoț și în comuna noastră *Borloveni-Vechi*. Domnia lor în anul trecut 1889 vèzând că ușile dela sântul altariu sânt slabe, în ziua st. Pasci au infrumșet s: noastră biserică cu altele noi. Nu fu destul această mărնimoasă jertfă ci, vèzând că la răpizi ne lipsesc un prapore mic, din iubirea ce o au dênșii cătră sânta biserică au procurat pe spesele proprii dela renumitul pictor, *Ni-colae Hașca*, un prapore, și în ziua Arêtării Domnului din anul curinte l-au dăruit sântei biserici. În această serbă-toare după servițul divin acest prapore a fost purtat în procesiune la riul Nera, unde s'a făcut sântirea apei. De acolo întorcându-se apoi procesiunea earăș în biserică, părintele paroch, *David Popovicu*, a ținut o cuvântare în carea în modul cuvenit a lăudat inima cea nobilă a ze-

loșilor tineri Teodor și Ana Cristoiu. Atotputintele se le respălătească din darul seu cel bogat aceste fapte demne de imitat. Borloveni-Vechi, în Ianuarie 1890. Gavrilă Ciolan, episcop. Luca Borchescu, jurat. Pavel Boldea, învătătoriu și notariu al Comit. paroch. Serafin, primariu.

Mulțămîță publică. Văduva preoteasă Paraschiva Crainic, purcezând din indemnul carității creștinesci, a donat pe seama s. bisericii locale o cadelnită, — Maria Gaja un măsaiu frumos ear Ion Crainic, primariu, Simeon Simu, cassariu com. Vasilie Lață și Maria Ștefănescu, au dăruit câte o măsură de grâu pentru facerea prescurilor. Primească numiții binefăcători în numele comunei bisericesci mulțămîță publică. Bunul Dumnezeu se le respălătească aceste binefaceri. Berini la 24. Ianuarie 1890. I. V. St. preot.

Necrolog. Cu durere aducem la cunoștință repozarea neuitatului nostru soț, părinte, frate, unchiu și nepot, *David Nicoara*, asesor referinte consistorial, fost preot, vechiu membru al congresului național bisericesc și al sinodului eparhial, în etate de 58 de ani și în al 29-lea an al fericitei sele căsătorii. Rămășițele pămîntesci s'au așezat la odihna eternă în 1/13 Februarie d. a. la 3^{1/2} oare. Arad, 27. Ianuarie (11. Februarie) 1890. Fie-î țărîna ușoară și memoria binecuvîntată! Maria Nicoara, soție. Aureliu Nicoara, Valeriu Nicoara, fii. Alexandra Balint, Ved. Maria Ille, surori. Maximilian Balint, cumnat. Melania Miclosi, Lucreția Balint, Vidu Balint, Traian Ille, Silviu Ille, nepoți. Ved. Iuliana Șerb, mătușă.

— În ziua de Marți în 30. Ianuarie a. c. dimineața a reposat în Domnul căpitanul ces. și reg. în pensiuie, *Nicolae Raichiciu*, pe carele îl deplâng 5 fii. Fie-î țărîna ușoară!

Necrolog. Duminecă în 28 Ianuarie st. v. s'au înmormîntat neguțetoriul *George Grosavescu* din Teregova în etate de 24 ani lăsând în doliu soția și 2 frați minoreni. La aceasta înmormîntare au luat parte străini din Caransebeș, Mehadia, Orșova și Vêrșet, întreaga inteligență din loc și multă lume de popor. În mormîntarea s'a sevărsit în bis. gr. ort. din loc, la care au celebrat 7 preoți: Voin Sîrbu și Ioan Sîrbu din Rusca, George Pepa din Domasnea, Luca Paica din Feneș, George Marșavela din Mehedica, Ioan Bogoeviciu și Pavel Șandru din Teregova. După cetirea evangheliei harnicul preot Pavel Șandru, ea cel mai tiner dintre dînșii, cu o voce sonoară și plăcută ținu un discurs funebral, care stoarse lacrimi din ochii tuturor celor de față fără osebite de naționalitate. Rămășițele repaosatului s'au așezat în curtea bisericii gr. ort. rom. din loc. Fie-î țărîna ușoară și memoria binecuvîntată. — Unul din cei de față.

Mulsul vacilor. Experințe numeroase făcute de oameni speciali au dovedit, că e o diferență între cantitatea și calitatea laptelui obținut printr'un muls bun, în comparație cu laptele muls nesistematic. În adevăr, dacă nu avem grijă să mulgem ugerul până la cea din urmă picătură de lapte, atunci producțiunea laptelui se micșorează în raport cu cantitatea, care rămîne zilnic în uger.

Acesta e un fapt a cărui esactitate nu numai că s'a dovedit în practică, dar e conform și cu teoria. Natura nu produce de giaba. Laptele, care rămîne în uger e absorbit din nou de organismul animalelor și mulsul viitoriu va da lapte mai puțin, cu o cantitate egală celei absorbite. Un alt motiv, pentru care laptele trebuie muls până la ultimele picături e faptul, că el conține aproape de două ori atîta smîntînă ca laptele dela începutul mulsului, prin urmare, lăsându-l în uger, avem o pierdere dublă. În timpurile mai vechi se credea, că laptele turnat în vasele mai înalte nu se închiagă așa de bine ca cel din vase late și puțin adînci. În timpurile mai noue însă încercări comparative făcute în America și Anglia, au dovedit contrariul, că mai multă smîntînă se obține din laptele pus în vase mai înalte. Unii din cultivători au luat obiceiul să pună laptele destinat în smîntînire, în vase de tinichea de zinc, crezînd, că în modul acesta vor obține mult mai multă smîntînă, decât în vase de pămînt. Ei bine, practica aceasta trebuie cu desăvîrșire părăsită, deoarece acidul lactic se combină cu zincul și formează o șare otrăvitoare.

Cu privire la timpul și modul cînd și cum se se mulgă vacile, un american practic zice, că o vacă, fie ea cît de slabă de lapte, va da cel puțin cu zere procente mai mult lapte ca de comun, dacă la muls vor fi observate următoarele reguli: să se mulgă vaca în unul și acelaș timp; d. e. la 5 oare dimineața și la 6 oare seara, acesta e timpul cel mai acomodat pentru muls. Mulsul se se întempe pe cît numai se poate de iute și de curat. Femeia, ce mulge se nu vorbească, și se nu cugete alt-undeva decât numai la muls. Cînd te apuci de muls, scarpină vaca pe șele și vorbește-î câteva cuvinte prietinoase, ear' cînd ești gata asemenea. Din ce e mulgătoarea mai amicală cu vaca, din aceea mai mult lapte capătă!

„Amicul Familiei“.

Descoperirea comorilor împăraților Bizanțului.

Sultanul auzise demult vorbindu-se, că sînt ascunse prelungă sînta Sofia în Constantinopol comorile împăraților Bizanțului, și de curînd a numit o comisiune, care să caute și să le afle. Comisiunea s'a transportat la s. Sofia, a cercat și n'a aflat nimic. A mai făcut cercetări în câte-va biserici, s'a dus în urmă la s. Irina. Aci observînd zidurile de aproape, a găsit o ușă de pîtră așa de bine ascunsă, că nu fusese nici odată observată. A deschis ușa cu mare greutate și a dat preste o scară în pămînt și a ajuns într'o sală mare boltită cu bolovanii de pîtră și în care erau înșirate lăzi cu bani de aur, mese încărcate cu obiecte, precum: coroane imperiale, șeptre, toate împodobite cu petri prețioase, aparținînd fostilor împărați ai Bizanțului. S'a găsit un copăcel de aur cu frunze de aur. În păserele sînt mecanisme, care le făceau odinioară să cirpească, dar acum mecanismele nu funcționează. S'a găsit un leu de aur în mărimea naturală cu botul pe labe. Trebuie să fie unul din cei doi, care erau puși pe stîlpii porții de onoare a palatului împăraților bizanțini. Este de remarcat o șea de aur și o armătură a împăratului Constantin Paleologul. Sultanul a vizitat sala comorilor.

Acum comisiunea, presidată de marele vizir, face inventar de toate obiectele aceste, care au o valoare foarte mare.

În contra salutării cu pălăria. O societate întemeiată la Gratz impune membrilor ei obligația, de a nu mai ridica pălăria când salută, ci numai a aduce mâna la dînsa, ca militarii. Reforma câștigă din ce în ce teren. Prin ordin circular, primariul din Cernăuți obligă pe funcționarii municipali în interesul sănătății lor se salute numai ducând mâna dreaptă la pălărie și plecându-se puțin. Ziarele austriace publică numeroase scrisori, provocând pe autoritățile școlare să iee măsuri, pentru-ca reforma să pătrundă între elevii școalelor. Cu toate că s'ar părea originală, o inițiativă ar trebui să se iee și la noi, pentru ca să se desființeze obiceiul ridicării pălăriei, care folosește numai spîterilor, doctorilor și pălărierilor, ear' nici-decum celorlalți muritori.

Moștenirea dedării. E vorba despre moștenirea de obiceiuri la animale. În privința aceasta dl Galton din Londra a făcut o experiență foarte curioasă. O ladă de sticlă plină cu apă a despărțit-o în două printr'un ochiș de sticlă. A pus în despărțitura întâia un pește mare; în a doua un pește mic. Se scie că nici un animal nu atentează mai mult asupra aproapelui sen decât peștele. Peștele cel mare vedea prin apă și prin ochiș peștele cel mic și se repezia din când în când ca să-l înghiță; însă totdeauna se isbia cu gura de bucata de sticlă și se dedea îndărăt cu durere. Mai la urmă n'a mai avut dorință să mănânce peștele și s'a mulțumit cu ceea-ce îi dedea Galton. Mai târziu acesta a ridicat ochișul, care despărțea lada de sticlă, și amândoi peșcii fură împreună și trăiră în cea mai frățească înțelegere. Positiv, peștele cel mare credea în creerii seî cei mici, că peșcișorul nu se putea înghiți, că ori de câte ori s'ar fi repezit asupra lui s'ar fi isbit cu gura de ceva tare, ce nu se mănăcă și prin ce nu se putea trece. Dl Galton a luat pe urmă peștele cel mare la o parte și i-a dat soție, din care au ieșit apoi o mulțime de pești. Unul din acestia a fost crescut cu mare îngrijire și a crescut mare de tot. A fost pus în același aquariu cu un pește mic. Peștele cel mare a trăit tot în așa bună înțelegere cu cel mai mic, cum trăise tatăl seu cu aproapele lui, după încercarea cu ochișul. Experiența asta nu dovedește altceva, decât că peștele păstrase un obicei de la tatăl seu, de a trăi bine cu un seamăn al seu. Că obiceiurile se moștenesc, a zis-o Darwin.

Earba de pușcă fără fum. După ce *Germania*, *Italia* și *Rusia* au introdus în armatele lor earba de pușcă fără fum, după cum scrie „Fremdenblatt“ din *Viena*, în curînd se vor face și în monarhia noastră pașii necesari pentru această reformă a înarmării. Spre acest sfîrșit se va înființa o fabrică erarială de earbă de pușcă fără fum și se va preface și fabrica de dinamită a lui *Nobel* din *Pojon*, în fabrică de earbă fără fum. Schimbările reclamate în construcțiunea armeei cu repeție Mannlicher după introducerea noiei materie explosive se vor lucra în arsenalul armatei din *Viena*. După ce întreaga infanterie este înarmată cu arma Mannlicher, schimbările acestea vor reprezenta o chieftueală considerabilă.

Filiala din Caransebeș a Asofciunii generale de credit pentru economi și industrieși, s'a restaurat de nou Marți în 30 Ianuarie a. c. alegînd Comitetul de manipulație din următorii membri: Iuon Ionașiu președinte, Dr. Leo Mureșan, G. Dona, Mitru Lazarescu, Mitru Vruș, Ion Secoșan și Carol Lindner. În comitetul de supraveghiere pe DD. Stefan Velovan, Iosif Balan și George Novacescu, de cassariu pe Iefta Biju de notariu pe Iosif Balan.

Scrierile lui Ioan Creangă. Scrierile marelui povestitoriu Ioan Creangă, carele a repausat în zilele trecute, vor eși toate de sub tipariu. Spre scopul acesta s'a format un comitet dintră cei mai adicți amici ai reposatului, carele se ocupă cu arangiarea lor și cu adunarea datelor spre a-i face biografia. Dl căpitan Constantin Creangă, a depus la banca națională din Iași 900 lei spre a se acoperi o parte a speselor cu tipărirea scrierilor tatălui seu.

Inimă ruptă. Nu-i poveste, e lucru deja întemplat. Inșiși medicii au constatat aceasta. Rosa Seif din Dunașzerdahely era o fată tînără și frumoasă. Părinții ei oameni cu frumoasă poziție. Fata se amoresase foarte într'un tînăr. Dragostea ei tînărită, din zi în zi o făcea tot mai tristă, mai melancolică, o slăbise, o sdrobise cu deseversire. Părinții ei, nesciind suferințele și boala fetei, o duseră în spitalul din Pojun, unde în scurt timp. muri. Corpul ei a fost secționat în fața doctorului Kauka, de cătră medicii Kovacs și Mergl, cari numai decât constatară, că inima fetei plesnise în urma prea marelui cantități de sînge, ce năvălise în inimă, așa că ea nu putu să reziste acestei nenorocite încordări. Fata a fost înmormentată, ear *inima ei ruptă* o opriră medicii ca o curiositate. Inima a fost apoi espusă vederei unei corporațiuni de medici, dintră cari unul se pregătește a ținea o disertatiune despre așa zisa „ruptura cordis“.

CONCURS.

Conform ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesan din 28. Decembrie 1889 Nr. 713. S. se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de învățatoriu la școala confesională greco-orientală română din *Dragșina*, protopresviteratul *Jebelului*, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“:

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

1. Salariu în bani gata 150 fl. v. a.
2. Diurne pentru confer. învățăt. 10 fl.
3. 20 meți de grâu și 10 meți de cucuruz.
4. 5 jugere de pămînt arătoriu.
5. Pentru lemne 24 fl. din care are a se încălzi și școala.
6. Cortel liber cu grădină pentru legumi.

Ceice doresc a reflecta la acest post sînt poștiți a-și trimite recursele lor instruate conform stat. org. și regulamentelor esistente la oficiul protopresviteral gr. or. rom. al *Jebelului* până la terminul indicat.

Recurenții se pot presenta în vre-o *Duminecă* s'au serbătoare în biserică.

Dragșina, în 30. Ianuarie 1890.

[4] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual.

ÎNCHIEIEREA SOCOTILOR

institutului de credit și de economii ca societate pe acțiuni „TIMIȘIANA“ în Timișoara pe anul 1889.

Active.	Contul bilanțului.		Passive.	
Cassa în numerariu	10,396	85	Capital de fondare	50,000 —
Cambii	229,147	25	Fondul de rezervă	12,976 39
Imprumut hipotecariu	69,671	75	Depuneri spre fructificare	195,693 65
Mobiliar	392.59		Cambii reescomptate	35,542 —
după amortisare	39.25	353 34	Interese anticipate pro 1890	4,161 59
Interese de reesc. anticipate	248	45	Dividende neredicate	193 —
Giro-Conto	103	27	Diverse conturi creditoare	112 89
Diverse conturi debitoare	69	68	Profit curat	11,311 07
	309,990	59		309,990 59

Sarcini.	Contul venitelor și a sarcinilor.		Venite.	
Interese redicate și capitalisate	8,766	89	Interese:	
Salariu	1,702	—	dela cambii escomptate	21,009.94 26,309 41
Contrib. erar. comunală	1,387	06	„ imprumut hipotecariu	5,299.47 4 95
Interese de reescompt	1,555	29	Provisiune	
Contrib. după interese la dep. spre fructif.	877	57		
Chirie și spese de cancelarie	443	70		
Tipărituri și registre	130	91		
Competința de timbru	66	84		
10% amortisare din mobilier	39	25		
Inserate	30	22		
Perto	3	56		
Profit curat	11,311	07		
	26,314	36		26,314 36

Timișoara, în 31 Decembrie 1889.

Emanuil Ungurianu,
director.

Ioan Miculescu,
contabil.

Georgiu Traila.

Costa Maniu,

Ioan Istin,

Alexandru Craciunescu,

membrul direcțiunii.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al bilanțului precum și cel al venitelor și al sarcinilor și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare ale societății ținute în bună regulă, le-am găsit în consonanță cu acelea și exacte.

Ioan Suciu.

George Craciunescu.

Atanasiu Mercea,

Aureliu Popoviciu.

„TIMIȘIANA“ institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Timișoara.

1. acorda împrumuturi cambiale.
2. acorda împrumuturi hipotecare.
3. prevede afaceri de încasare.
4. primesc depuneri spre fructificare, după cari solvesc 5% interese netto, contribuțiunea după interese o poartă institutul separat.

Banii pentru a depune spre fructificare se pot trimite prin postă la adresa institutului și libelele de depunere se retrimite eărăși prin postă.

Direcțiunea.

